

Podzemí ve světě

Protože byly pohřby na území Říma zakázány, ukládali první křesťané těla zemřelých do podzemních krypt nejčastěji podél cest vedoucích z města. Římské krypty byly proto objeveny i u slavné cesty Via Appia.

Římské katakomby

Přestože se dlouho vědělo, že pod Římem se musí někde nacházet podzemní krypty s pohřbenými těly prvních křesťanů, objevit se je podařilo až roku 1849 italskému archeologovi Giovannu Battistovi de Rossimu. Vznik římských katakomb byl dán tím, že křesťané odmítali pohřeb žehem a dávali přednost uložení ostatků do země. Navíc se časem odklonili i od tradice jednotlivých rodových hrobů a začali budovat jedno pohřebiště pro mrtvé z celé náboženské obce, aby vyjádřili svoji sounáležitost i po smrti. A protože byly pohřby na území Říma zakázány, nezbylo než budovat podzemní hřbitovy za jeho hradbami, nejčastěji podél cest vedoucích z města.

Právě na takovém místě, u slavné cesty Via Appia, objevil „své“ katakomby de Rossi, a otevřel tak světu křesťanský podzemní Řím, sestávající z chodeb a komor s galeriemi s výklenky v několika úrovních nad sebou pro uložení mrtvých. Stejný typ katakomb býval budován i v dalších městech tohoto kulturního okruhu jak v Itálii, například v Neapoli, tak mimo ni (Malá Asie, Egypt, Tunis, Malta).

Z římských katakomb jsou nejznámější a nejnav-

štěvovanější katakomby sv. Kallista u Via Appia s pohřbenými těly prvních papežů a dále katakomby Sebastíanovy, Domitilly, Priscilly a Anežky. Celkem bylo zatím v Římě objeveno přes 40 různých, většinou křesťanských katakomb, nechybí ale ani ty židovské a pohanské. Některé z nich mají až šest pater, délka všech galerií se odhaduje na 700 km a počet zde pohřbených mrtvých na šest milionů.

Podzemní Paříž

Do této zřejmě nejznámější a nejnavštěvovanější pařížské podzemní památky vede turistický vstup z avenue du Colonel Henri Rol-Tanguy. Nikdy by neexistovala, kdyby na povrchu nezačalo být pařížským hřbitovům příliš těsně. Především na známém hřbitově Mládátek se po tisícovce let nepřetržitě provozu nedařilo najít dost míst pro nové mrtvé, nepohřbívalo se dost hluboko, a vznikala tak ohniska infekcí. Proto se příslušný státní výbor roku 1785 rozhodl nejen tento hřbitov, ale i všechny další postupně přestěhovat pod zem.

Tam bylo místa dost. Vápence a sádrovce na stavbu města se v něm těžily už od římských dob a třeba jen na levém břehu Seiny se odhaduje délka takto vytěžených prostor až na 300 km. Lidské ostatky byly do podzemních tunelů a chodeb ukládány podobným způsobem jako u nás v kostnici v Kutné Hoře, a pů-

sobí tedy dost bizarním dojmem. Kromě toho katakomby sloužily také v jedné části jako vězení a jinde zase v malých celách rozjímali kajícíci. Dlouhou chvíli si krátili vytvářením miniaturních domečků, zámečků a jiných výtvorů, které návštěvníci obdivují dodnes. Ze slavných osobností zde místo posledního odpočinku našli například spisovatel La Fontaine a prý i madame de Pompadour.

Berlínské stíny minulosti

Nejpřitažlivější berlínský podzemní prostor nevznikl před tisíci lety, ale teprve v minulém století, roku 1936. Turistická atrakce prvního řádu se z něj nestala vzhledem k historickým souvislostem a emocím, které s ním jsou nerozlučně spojeny. A tak Hitlerův bunker pod zahradou Nového říšského kancléřství zůstává veřejnosti nepřístupný. Doba k tomu prostě ještě nedozrála.

Nakonec by mnozí návštěvníci možná byli i zklamaní. Bunker se třiceti místnostmi působil na pamětníky velmi strohým dojmem a Hitlerův pokoj byl prý tak malý, že se tam stěží vešla židle pro návštěvu. Impozantní byly pouze jeho vnější zdi silné 3,5 metru a strop ještě o metr silnější. Nedostatek vnitřní výzdoby se podle všeho někteří obyvatelé bunkru snažili dohnat svými kresbami s nacistickou tematikou, jako v části bunkru určené řidičům, objevené roku 1990. Ani ty však zatím nikdo nespatri. ■

JITKA LENKOVÁ

